बुद्धेरुत्तरकालाच्च वेदना दृश्यते बुधैः। एष वै राजशार्दूल विधिः चेत्रज्ञभावनः।
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ मनसश्चापि बुद्धेश्च ब्रूहि मे लक्षणं परं। एतदध्यात्मविदुषां परं कार्य्यं विधीयते।
॥ सर्प उवाच ॥ बुद्धिरात्मानुगाऽतीव उत्पातेन विधीयते। तदाश्रिता हि सा ज्ञेया बुद्धिस्तस्यैषिणी भवेत्।
बुद्धिरुत्पद्यते कार्य्यान्मनस्तूत्पन्नमेवहि। बुद्धेर्गुणविधिर्नास्ति मनस्तद्गुणवद्भवेत्।
एतद्विशेषणं तात मनोबुद्ध्योर्यदन्तरं। त्वमप्यत्राभिसम्बुद्धः कथं वा मन्यते भवान्। १२५२५
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ अहो बुद्धिमतां श्रेष्ठो शुभा बुद्धिरियं तव। विदितं वेदितव्यन्ते कस्मात् समनुपृच्छसि।
सर्व्वज्ञं त्वां कथं मोह आविशत् स्वर्गवासिनं। एवमद्भुतकर्म्माणमिति मे संशयो महान्।
॥ सर्प्प उवाच ॥ सुप्रज्ञमपि चेच्छूरमृद्धिर्मोहयते नरं। वर्त्तमानः सुखे सर्व्वो मुह्यतीति मतिर्म्मम।
सोऽहमैश्वर्य्यमोहेन मदाविष्टो युधिष्ठिर। पतितः प्रतिसम्बुद्धस्त्वान्तु सम्बोधयाम्यहं।
कृतं कार्य्यं महाराज त्वया मम परन्तप। क्षीणः शापः सुकृच्छ्रो मे त्वया सम्भाष्य साधुना। १२५२०
अहं हि दिवि दिव्येन विमानेन चरन् पुरा। अभिमानेन मत्तः सन् कञ्चिन्नान्यमचिन्तयं।
ब्रह्मर्षिदेवगन्धर्व्वयक्षराक्षसपन्नगाः। करान्मम प्रयच्छन्ति सर्व्वे त्रैलोक्यवासिनः।
चक्षुषा यं प्रपश्यामि प्राणिनं पृथिवीपते। तस्य तेजो हराम्याशु तद्धि दृष्टेर्ब्बलं मम।
ब्रह्मर्षीणां सहस्रं हि उवाह शिबिकां मम। स मामपनयो राजन् भ्रंशयामास वै श्रियः।
तत्र ह्यगस्त्यः पादेन वहन्स्पृष्टो मया मुनिः। अगस्त्येन ततोऽस्म्युक्तो ध्वंस सर्प्पेति वै रुषा। १२५२५
ततस्तस्माद्विमानाग्र्यात् प्रच्युतश्च्युतलक्षणः। प्रपतन् बुबुधे त्मानं व्यालीभूतमधोमुखं।
अयाचन्तमहं विप्रं शापस्यान्तो भवेदिति। प्रमादात् संप्रमूढस्य भगवन् क्षन्तुमर्हसि।
ततः स मामुवाचेदं प्रपतन्तं कृपान्वितः। युधिष्ठिरो धर्म्मराजः शापात्त्वां मोचयिष्यति।
अभिमानस्य घोरस्य पापस्य च नराधिप। फले क्षीणे महाराज फलं पुण्यमवाप्स्यसि।
ततो मे विस्मयो जातस्तद्दृष्ट्वा तपसो बलं। ब्रह्म च ब्राह्मणत्वञ्च येन त्वाऽहमचूचुदं। १२५३०
सत्यं दमस्तपो दानमहिंसा धर्म्मनित्यता। साधकानि सदा पुंसां न जातिर्न्न कुलं नृप।
अरिष्ट एष ते भ्राता भीमसेनो महाबलः। स्वस्ति तेऽस्तु महाराज गमिष्यामि दिवं पुनः।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ इत्युक्त्वाजगरं देहं मुक्त्वा स नहुषो नृपः। दिव्यं वपुः समास्थाय गतस्त्रिदिवमेव ह।
युधिष्ठिरोऽपि धर्म्मात्मा भ्रात्रा भीमेन सङ्गतः। धौम्येन सहितः श्रीमानाश्रमं पुनरागमत्।
ततो द्विजेभ्यः सर्व्वेभ्यः समेतेभ्यो यथातथं। कथयामास तत्सर्व्वं धर्म्मराजो युधिष्ठिरः। १२५३५
तच्छ्रुत्वा ते द्विजाः सर्व्वे भ्रातरश्चास्य ते त्रयः। आसन् सुव्रीडिता राजन् द्रौपदी च यशस्विनी।
ते तु सर्व्वे द्विजश्रेष्ठाः पाण्डवानां हितेप्सया। नैवमित्यब्रुवन् भीमं गर्हयन्तोऽस्य साहसं।
पाण्डवास्तु भयान्मुक्तं प्रेक्ष्य भीमं महाबलं। हर्षमाहारयाञ्चक्रुर्व्विजह्रुश्च मुदा युताः।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि आजगरपर्व्वणि भीममोचने एकाशीत्यधिकशततोऽध्यायः ॥ समाप्तञ्चाजगरपर्व्व ॥ १८१ ॥